

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

37. An Capitulum Sede vacante possit visitare Monasteria Monialium
exemptarum? Et an Capitulum Sede vacante possit concedere licentium
Monialibus immediatè subjectis Sedi Apostolicæ egrediendi à ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

virgines, à foro suo exemptas, Papæ beneficium est: ergo ad Canonicos, Capitulumque, Sede Vacante non pertinent.

Et ita fuisse decisum à facta Rota in *Burgeni-jurisdictionis die 1. Junij 1596. coram Orano*, testatur *Barbosa in Consil. Trid. sess. 25. c. 9. n. 1.* vbi pro hac intentione citat Abbatem, & Felinuz.

Manet igitur firmatum ex superioribus resol. Capitulum tempore Sedis Vacantis non succedere Episcopo in his quæ illi competant tanquam Apostolicæ Sedis Delegato.

RESOL. XXXVII.

Ab Capitulum Sede Vacante possit visitare Monasteria Monialium exemptarum?

Et an Capitulum Sede Vacante possit concedere licentiam Monialibus immediate subjectis Sedi Apostolicæ egrediendi à Monasterio in casibus permixtis in Bulla Pij V. quæ incipit: Decori, & honestati? Ex p. d. n. 4. Rel. 14.

§. 1. Elebris, & difficilis quæstio; & ad illam affirmative respondet Molina *de iustis* tom. 6. r. 1. num. 8. vbi sic ait, Dubitant Doctores, utrum Capitulum, Sede Vacante, visitare possit ea Monialium Monasteria, quæ cum nulli alteri sint subdita, Sedi Apostolicæ sunt immediatè subiecta, & quorum visitatio *Clem. 2. de statu Monach. & apertus in Concil. Trid. sess. 20. c. 9. de regularibus*, etiam eorum gubernatio, Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis committitur. Panorm. *vbi supra* c. 5. controversiam, contrariasque ea de re sententias refert, ipsæque in partem negantem propendet Duetus, quod quæ Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato competunt, non transeunt in Capitulum, Sede Vacante. In eandem sententiam propendet Panvinus *quest. 7. citata*; tamen *quest. 10. in princip.* illam limitandam censet. Alij, quos Sylvianus *calce num. 3.* citatos refert, & in quorum sententiam propendere videtur; affirmanter respondent Dueti satis debili fundamento *capitis quæ. de major. & obed. lib. 6.* quod, meo iudicio; nihil ad rem facit. Dicere attendendum esse, num muneris Episcopi aliquid jurisdictioni tanquam Sedi Apostolicæ delegato in perpetuum committatur, vt ex officio Episcopi deinceps competat, atque tunc dicere eam jurisdictionem per episcopalem transire ad Capitulum Sede Vacante, nisi aliquid opponatur, non colligatur, contrariū fuisse intentum Concilij, ac summi Pontificis id statuentis; eū enim perpetuo ad muneris annexat tanquam pars jurisdictionis eius muneris idque non in bonum, & tanquam privilegium Episcopi, sed in bonum eorum, in quos jurisdictione exercetur, aut in bonum aliorum & Ecclesiæ; censendum est eam partem jurisdictionis eam transire, in quem Episcopalis reliqua jurisdictione transit; ac proinde transire in Capitulum, Sede Vacante. Atque in re posita quis dubitet, quomodo Concilium Tridentinum *cap. 9. citato*, sic statuit: *Monasteria sanctimonialium, sanctæ Sedis Apostolicæ immediate subiecta etiam sub nomine Capitulum sancti Petri, vel sancti Iohannis, vel alias quomodocumque nuncupentur; ab Episcopis, tanquam Sedis delegatis, gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quis, inquam, dubitet, eam jurisdictionem transire ad Capitulum, Sede Vacante. Neque enim mens Concilij fuit, vt toto tempore Sedis Vacantis, sive per mortem, sive per captivitatem Episcopi, Moniales illæ careant gubernatione, neque id rationi esset consentaneum; vnde*

Tom. 116

per episcopalem censendum non est, id Concilium intendisse.

2. Quando verò quo ad aliquam causam, vel quo ad negotium aliquod particulare, Episcopus esset delegatus, etiam sub nomine dignitatis, ita vt delegatio ad successorem in Episcopatu, iuxta ea quæ inferius dicenda sunt, transiret, tunc sanè ea jurisdictione non transiret in Capitulum Sede Vacante: quoniam Capitulum Sede Vacante non est Episcopus eius Diocesis, sed est is, in quem jurisdictione eius Episcopatus transiit. Hucusque Molina, cuius sententiam tenet *Moneta de commut. vltim. volunt. c. 5. n. 423.* Rodriguez in *qq. regul. tom. 1. q. 6. art. 9.* Cnedeo in *qq. Can. q. 26. n. 28.*

3. Probatur hæc sententia, quia iurisdictio concessa Episcopo, tanquam sedis Apostolicæ delegato, cum sit perpetuè annexa dignitati Episcopali non est proprie delegata, sed ordinaria. Colligit hoc *Moneta ex cap. ad abolendam, de hæret. §. fin. iuncta Clem. 1. §. 1. & seq. eod. tit.* Nam quod in dicto cap. ad abolendam §. vlt. concessum fuerat Episcopo, vt Apostolica auctoritate, contra exemptos, in causis hæreticis procedat in dicta *Clem. 1.* simpliciter conceditur tam Episcopo quam Capitulo, Sede Vacante, & nulla sit amplius mentio de Apostolica auctoritate, quasi iure ordinario id vtrique competat. Idem confirmat ex eo, quod cum à canone ea iurisdictio tribuatur Episcopo, iam de iure communi, non autem speciali ei competit, non obstante quod in ea concessione mentio delegationis fiat, argum. *applicet in corrigendis, de offic. ord.*

4. Sed his non obstantibus negativam sententiam tenet *Merolla tom. 3. disp. 7. cap. 7. dub. 1. n. 50.* vbi probat Capitulum, Sede Vacante, non posse visitare Monasteria Monialium exempta, quia hæc visitat Episcopus, non ex potestate ordinaria, sed tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, vt dicitur in *Clem. 2. de stat. monach. & clarius in Concil. Trident. sess. 20. cap. 9. de regular.* & hanc opinionem tenuit Rota in *una Burgeni-visitacionis coram D. Orano 1. Junij 1588.* & in *alia Burg. procuracionis coram eodem 10. Martij 1597.* vbi fuit resolutum. Capitulum Sede Vacante; posse visitare etiam Monasteria Monialium non exempta, non autem exempta. Panvin. *de potest. Capit. Sede Vacante, lib. cii. Garz. tom. 1. de beneficio. part. 5. cap. 7. num. 45.* Feder. de Sen. *conf. 291.* Card. Tusc. *tom. 1. lit. C. conel. 56. num. 50.* Ricc. *tom. 4. prax. resol. 563.* Graff. *part. decif. lib. 3. cap. 28. num. 18.* & seqq. Prosper de August. *in addit. Quarant. verb. Capitulum, Azor. tom. 3. cap. 37. q. 15.* Barbos. *de potest. Episc. alleg. 73. num. 25.* Idem dicendum est de alijs casibus, in quibus in Conc. Trid. datur Episcopo facultas, quod procedat, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, in his enim non succedit Capitulum, nisi adderetur à Concilio illa particula *Etiam*; vt diximus supra. Limitant hæc Panvin. *dicta quest. 7. prax. Archiep. Neap. cap. 85. num. 50.* & Marc. Anton. *Cucc. lib. 2. instit. maior. tit. 9. num. 80.* nisi esset necessarium id de quo agitur, expediti per Capitulum, nec patiatur dilationem. Cæterum hæc limitatio non est necessaria, vt bene inquit *Garz. d. cap. 7. num. 46.* nam in casu urgente necessitatis, intrat jurisdictione ordinaria Capituli; vnde procedere tunc potest Capitulum ex potestate ordinaria, sicut etiam ex eadem procedere posset Episcopus, quamvis nullam potestatem delegatam haberet. Ex quo etiam fit, posse Capitulum Sede Vacante concedere licentiam Monialibus immediatè subjectis Sedi Apostolicæ egrediendi à Monasterio in casibus permixtis in Bulla Pij V. quæ incipit, *Decori & honestati*, quamvis id pertineat ad Episcopum tanquam Sedis Apostolicæ Delegatum, vt bene inquit Sanchez

L 1

Sup. hoc supra in R. 116

LA N N A E
D I N N I A
D. I I I I V V
E. I I I

chcz tom. 2. *summa* lib. 6. c. 15. n. 30. Quia Monasteria hæc non debent esse absque Prælato, ad quem in casu necessitatis confugiant.

5. Nec videntur obstare illata in contrarium à Moreta, nam licet iurisdicção perpetuo annexa dignitati censetur ordinaria, quando simpliciter conceditur à Pontifice, seu à canone: qualis est iurisdicção concessa Episcopis à Concil. Trident. *sess. 24. c. 6. de reform. ad dispensandum* in aliquibus irregularitatibus, & absolvendum à casibus Pontificiis occultis; secus tamen est quando conceditur cum illo addito, quod eam exerceat concessionarius, tanquam Sedis Apostolicæ, seu Pontificis delegatus: nam alias hoc additum esset superfluum, quod dici non debet.

6. Ad textus verò in contrarium allegatos respondeo, ex illis nihil aliud colligi, nisi quod illa iurisdicção, procedendi in causa hæresis contra exemptos, quæ tanquam delegata fuit concessa Episcopis in *dict. c. ad abolendum*; postea Clemente V. fuit illis data, ut ordinaria, in *dicta Clem. 1.*

7. Ad confirmationem responderetur, quod licet Episcopi habeant eam iurisdictionem iure communi nihilominus non habent illam ut ordinariam, sed delegatam à canone.

8. Et ita hanc sententiam tenet Zipeus *tom. 1. Consult. lib. 3. tit. de censibus. conf. 1.* Garzias *de benef. tom. 1. part. 5. cap. 7. num. 95.* & nouissimè Pater Baunius in *Theol. mor. tom. 1. tract. 11. quest. 24.* vbi sic ait: Dico ius Capitulo competere nullum posse, ad alia Monasteria Virginum, Sede Vacante, in capite membrisque visitanda, quam quæ non sunt exempta.

9. *Primo*, quæ autoritas commissa est ac legata, cuiusmodi à Pontifice, hæc ab illo ad alium non dimanat, cum eius solius sit à committente habita ratio præ cæteris, industriæque, quæ reliquis prælabatur, sed est Episcopus Papæ loco, cuius quoque est eius beneficentia, in Monialium exemptarum cura ac regimine, delegatus superior, rectorque, Trident. *sess. 25. cap. 9.* Monasteria sanctimonialium, sanctæ Sedis Apostolicæ immediatè subiecta etiam sub nomine Capitulum sancti Petri, vel sancti Ioannis, vel alias quomodocumque nuncupentur, ab Episcopis, tanquam à dicte Sedis delegatis, gubernantur, non obstantibus quibuscumque; ergo Episcopo mortuo Capitulum visitare non potest Monasteria exempta. Monialium.

10. *Secundo*; Capitulum non succedit Episcopo in privilegiis ei concessis, cum sint personalia, & odiosa, ac proinde strictè interpretanda, Innoc. in *cap. dilecti de donat. Flam. de resignat. l. 7. q. 10. num. 24.* Sed quod Episcopo ius sit dicendæ sententiæ in sacris Deo virgines, à foro suo exemptas, Papæ beneficium est; ergo ad Canonicos, Capitulumque, Sede Vacante non pertinet.

11. Ad primum argumentum oppositæ sententiæ. Respondendum est cœnobium virginum, quæ Papæ voluntate sunt ab Episcoporum censura exempta, non contineri intra ambitum potestatis ordinariæ Prælatum, cum hoc ipso quod sunt de eorum subdita foro, nihil in illarum regimine moliri possint efficaciter ac validè.

12. Secundum nihil facit ad rem cum infinita sit vbique malorum seges, quam nec autoritate sua opprimere Episcopus dum vivit, dum nec Ecclesiasticæ censuræ gladio secare potest.

13. Deinde est quod respondeam, esse scilicet admonendum à Capituli Vicario Papam de re integra ac si intra semestre à literis ad eum datis, malo non occurrat, tum videri honestam rationem habere Capitulum, animadvertendi in fontes, quod si (quod

existimo verius) facere id non potest, res videtur committenda Deo esse, aut ad novi Episcopi aduentum remittenda. Ita Baunius, satis quidem probabiliter.

RESOL. XXXVIII.

An Capitulum Sede Vacante possit visitare Diocesim?

Et an Metropolitanus possit mittere Visitatorem Ecclesiæ Vacantæ, si Capitulum negligens sit in exequenda iurisdictione Episcopali ad se devoluta?

Et an Capitulum Sede Vacante possit syndicare Vicarium defuncti Episcopi? Ex p. 8. tractat. 4. Resol. 13.

§. 1. Aliqui existimant non posse, & tempore Sedis Vacantis, solum Pontificem posse deputare visitatorem. Ita Monachus in *cap. ult. de suppl. neglig. Pral. in 6. n. 5.* Imola in *c. 1. n. de Sede Vacante n. 15.* Bœtius *decis. 2. m. 29.* & alij.

2. Sed ego sententiæ affirmatiæ ad hæreo cum Solorzano *de Indiarum iure, tom. 2. lib. 3. c. 13. num. 8.* Marefcoto *lib. 2. variar. resol. cap. 15. num. 14.* Baunio in *Theol. mor. tom. 1. tract. 8. quest. 21.* vnde P. Molina *de Iustit. tom. 6. tract. 5. disput. 11. num. 7.* sic ait. Ex eodem fundamento deciditur quæstio, de qua gloss. *Clem. 1. de heret. verb. Capituli*, num scilicet Sede Vacante, Capitulum possit visitare generaliter Diocesim, sicut eam visitare potest ac tenetur Episcopus. Cum enim id ad iurisdictionem Episcopi spectet, sanè competit Capitulo, Sede Vacante, non solum quoad crimina particularia, de quibus sit infamia, quod Doctores contrariæ sententiæ affirmant, ed quod tunc visitatio sit necessaria, sed etiam generaliter: quia id est executio iurisdictionis Episcopalis, non solum vtilis Ecclesiis, ac Diocesi, quod sufficeret, sed etiam necessario incumbens ex officio habenti curam Episcopatus, iuxta *cap. inter cætera, de offic. ord. & alia iura.* Ita Panorm. *vbi supra vers. exira Glossam, Panvin. loc. cit. quest. 7.* Sylvester. *verb. Capitulum, num. 3.* & alij. Sicque vidimus in Sede Vacante præterita huius Ecclesiæ Conchenfis, Capitulum vniuersaliter visitasse Diocesim. Consentit *cap. Ecclesia, de suppl. neglig. Pral. lib. 6.* vbi statuitur, Metropolitanum posse mittere Visitatorem Ecclesiæ vacantæ; si Capitulum negligens sit in exequenda iurisdictione Episcopali ad se devoluta. Hucusque Molina; cui addit Rodriguez in *summa tom. 1. cap. 171. n. 4.* vbi ita ait: *La potestad de visitar la Diocesi tiene el Cabildo Sede Vacante, como lo prueua Panormitano, y lo tiene alegando otros Bonifacio Vital, salvo si se tiene por cierto, que avia presto nuevo Obispo. Quando la visita compete al Obispo de derecho especial, como quando visita a los exemptos inmediatamente sujetos à la Sede Apostolica sin aver alguna necesidad de visita, porque aviendo el Cabildo puede acudir à su remedio como lo prueua el Coletario, y desta manera se entiendo lo que sobre esto afirman el Cardenal Zabarella, Federico de Senis, Franco, y Philippo Probo.* Sic ille.

3. Sed notandum est cum Solorzano *vbi supra n. 19.* hanc potestatem visitandi, Sede Vacante, necdum habere Capitulum respectu generalis visitationis, quando nimirum visitatur Civitas, vel Diocesis, sed etiam respectu particularis, quæ potest institui contra certas personas, suborta præcedenti diffamatione, ut per Bonif. de Vitalin. in *Clement. 1. num. 77.* & Marefcoto. *vbi supra num. 17.* super quo regulam etiam generalem constituit Feder. de Senis *conf. 16. num. 1. in fine*, concludens; quod in puniendis excessibus,